

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ПРОФЕСІЙНІЙ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ

Корчан Н.О.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Важливим завданням вищих закладів освіти і особисто кожного викладача є створення умов для всебічного розвитку молоді людини, для розкриття та реалізації її потенційних можливостей в обраній майбутній професії.

Студенти-першокурсники в перші тижні навчання відчують задоволення від досягнення важливої мети — вступ до вищого навчального закладу. Вони покладають серйозні надії на те, що зможуть ефективно навчатися і, тим самим, готуватися до важливої професійної діяльності. Однак трохи згодом, значна кількість першокурсників починає відчувати певні дискомфортні переживання, основною причиною яких є труднощі, що виникають під час навчання. Насправді розпочався довготривалий процес пристосування студента-першокурсника до умов вищого навчального закладу, тобто його адаптація та соціалізація [2].

Розглядом адаптаційного процесу студентів-першокурсників займається багато вчених Ю. Щербяк, Г. Балла, О. Георгієвського, Т. Землякової, М. Лукашевича, М. Махмутова, А. Сейтешева, Р. Шакурова та ін.

Тому адаптацію розглядають як складний багатофакторний процес, що включає в себе біологічні, психічні, психологічні, соціально-психологічні, соціальні, соціально-педагогічні, професійні та ін. складові. Період адаптації триває, як правило, протягом усього першого року навчання і для більшості студентів-першокурсників завершується успішною соціалізацією[1].

Одним із напрямків роботи викладача є виховна робота зі студентами під час практичних занять та зі студентами кураторської групи. Саме цей напрям роботи викладача направлений на полегшення процесів соціальної адаптації студентів першокурсників. Соціальна адаптація студентів у вузі ділиться на: професійну адаптацію; соціально-психологічну адаптацію.

Професійна адаптація це пристосування до характеру вищого навчального закладу, змісту і специфіки провідного предмету, умовам і організації навчального процесу, формування навичок самостійності в навчальній і науковій роботі та системи вимог.

Соціально-психологічну адаптацію виділяють як пристосування особистості до групи, взаємовідносин в ній, формування власного стилю поведінки у колективі на які впливають мотивація особистості, рівень здібностей до певного профільючого предмета, якості особистості, інтелектуальний рівень, рівень розвитку самосвідомості, навички самоконтролю, самокритичності і саморегуляції, індивідуальний стиль діяльності [3].

Для полегшення процесів професійної адаптації студентів-першокурсників та раціональної організації навчального процесу викладачами розробляються методичні вказівки з предметів професійного

спрямування. В цих розробках повинні чітко вказуватись тема заняття, конкретні цілі, зміст навчального матеріалу, план і організаційна структура навчального заняття з дисципліни, рекомендована література згідно яких студенту буде легше готуватись до заняття, опанувати новий для нього матеріал та відповідно якісно його засвоювати і відтворювати під час опитування для отримання високої позитивної оцінки. Також викладач при оцінюванні відповідей студента повинен користуватись чіткими вимогами та критеріями оцінювання, що дає можливість студенту розуміти які вимоги до нього ставить викладач і вищий навчальний заклад в цілому. Таким чином чітка спрямованість і планування навчального процесу допомагає швидше і безболісно подолати труднощі професійної адаптації студентів-першокурсників.

Завданням викладачів, кураторів, наставників є допомогти зорієнтуватися та налаштуватися на відповідне студентське життя першокурсникам в життєдіяльності через включення їх до різних видів діяльності. Намагатись допомогти створити сприятливий емоційний фон у групі. Потрібно допомогти обрати студентський актив у групі та чітко пояснити кожному його обов'язки

Отже на підставі аналізу теоретичних аспектів дослідження процесу адаптації студентів першокурсників до вищого закладу освіти можемо стверджувати, що адаптація — це результат взаємодії індивіда і навколишнього середовища, який приводить до оптимального його пристосування до життя і діяльності. Адаптація компенсує недостатність звичної поведінки в нових умовах. Через неї забезпечується можливість прискорення ефективного функціонування особистості в незвичних обставинах [4].

Щоб зробити період адаптації менш складним для студентів, викладачі повинні з перших днів входження їх в нове середовище приймати до уваги індивідуальність кожного; особливості його біологічного, психологічного та соціального розвитку. Вже з перших днів перебування студента в вищій школі викладачу необхідно вивчати його особистість, особливості виховання в сім'ї та школі, риси характеру, інтереси та схильності, життєві плани, типові риси характеру, домінуючі мотиви діяльності, рівень самооцінки, здатність до свідомої регуляції поведінки [3].

Література

1. Бохонкова Юлія Олександрівна. Особистісні чинники соціально-психологічної адаптації першокурсників до умов вищих навчальних закладів: дис. канд. психол. наук: 19.00.05 / Інститут психології ім. Г.С.Костюка АПН України. — К., 2005.
2. Ляхова І., Учитель О. Використання системного аналізу процесу адаптації студентів-першокурсників // Рідна школа. — 2001. — №1.
3. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. — К.: «Академвидав», 2006. — 352 с.
4. Харченко С.В. Феномен адаптаційного стресу та проблеми забезпечення психічного здоров'я першокурсників під час навчальної діяльності у вищій

ІНТЕЛЕКТ-КАРТИ — ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ГРУПОВОЇ РОБОТИ НА ЗАНЯТТЯХ ГУРТКА ЕКОЛОГО-ПРИРОДНИЧОГО СПЯМУВАННЯ

Кравченко Л. В.

Вельбівська загальноосвітня школа Гадяцького району Полтавської області

Те, що ми знаємо — обмежене...

Те, чого ми не знаємо — нескінченне.

П. Лаплас

Сучасний етап розвитку суспільства вимагає від спеціалістів глибоких та усвідомлених знань. Саме тому молодь має навчитися розв'язувати досить складні та актуальні нині завдання. Для вирішення більшості з них необхідні міцні, глибокі знання, зокрема з предметів еколого-природничого спрямування, а саме: з біології, екології, валеології, географії. Адже чим більше людина вивчає природу, тим більше вона робить для себе відкриттів.

Вимоги до розумової діяльності учнів зростають з року в рік. Проте, можливості здобувати, засвоювати й використовувати вже набуті знання мають підкріплюватись і позашкільям. Позакласна діяльність школярів формує природничо-наукову компетентність з цих предметів, формує культуру особистості, розвиток її творчого потенціалу.

На сьогодні інноватика як чинник саморозвитку кожної дитини має здійснюватися на засадах демократичності. Робота гуртків еколого-природничого спрямування допоможе удосконалити навчально-виховний простір. Традиційні форми навчання на даному етапі не є ефективними. Тому виникає потреба в пошуці нових, ефективних, цікавих форм роботи для гуртківців. Якщо заняття гуртка не будуть однотипними, а стануть цікавими, різноманітними, насиченими творчими завданнями, то й бажання дітей до опанування певної теми істотно збільшиться. І позакласна робота стане цікавою...

Цікавими видами групової роботи гуртківців є впровадження нетрадиційних інноваційних форм роботи. Використання на заняттях гуртка еколого-природничого спрямування інтелект-карт (mindmap) дозволяє зробити кожне заняття більш продуктивним, а робота гуртківців перетворюється в креативний процес. Роджер Левін зазначав: «Ми дуже часто даємо дітям відповіді, які потрібно вивчити, а не ставимо перед ними проблеми, які потрібно вирішувати» [2, С.8]. Надаючи дітям свободу інтелектуальної діяльності можна підвести їх до створення проблемних ситуацій, пошуку способів її розв'язання. Крім